

Aktuality z Evropské unie od Stálého zastoupení ČAK v Bruselu

(březen 2021)

★ Aktualizace přístupu Komise k opatřením fiskální politiky v reakci na pandemii

Komise přijala dne 3. března sdělení, které obsahuje obecné pokyny pro členské státy k provádění fiskální politiky v nadcházejícím období. Sdělení stanovuje zásady pro vhodnou podobu a kvalitu fiskálních opatření. Dále varuje před předčasným ukončením fiskální podpory, která by měla být letos a příští rok zachována. Jakmile se sníží zdravotní rizika, měla by se fiskální opatření postupně přeorientovat na cílenější prospektivní opatření, která podporují stabilní a udržitelné oživení. Komise ve sdělení také uvádí kritéria pro deaktivaci únikové doložky, která umožňuje členským státům odchýlit se od rozpočtových požadavků. Sdělení obsahuje i doporučení ohledně vazby fiskálních politik členských států na fondy Nástroje pro oživení. Komise nabádá členské státy, aby jedinečnou příležitost, kterou Nástroj pro oživení nabízí využily co nejefektivněji, podpořily hospodářské oživení, posílily vyšší potenciální růst a zlepšily své výchozí fiskální pozice i v dlouhodobém horizontu.

Sdělení k aktualizaci přístupu k fiskální politice je k dispozici v anglickém jazyce zde: https://ec.europa.eu/info/files/one-year-outbreak-covid-19-fiscal-policy-response_en

★ Strategie práv osob se zdravotním postižením

Komise zveřejnila dne 3. března Strategii práv osob se zdravotním postižením pro období 2021-2030, aby se tyto osoby mohly plně začlenit do společnosti. Strategie přispívá k provádění evropského pilíře sociálních práv. Jsou v ní obsažena tři hlavní témata, a to práva EU, nezávislý život a samostatnost; nediskriminace a rovné příležitosti. Jedním z nástrojů pro provádění Strategie bude evropský průkaz osob se zdravotním postižením, který usnadní vzájemné přeshraniční uznávání statusu. Na podporu nezávislého života vypracuje Komise pokyny a zahájí iniciativu pro zlepšení dostupných sociálních služeb. Cílem strategie je rovněž chránit osoby se zdravotním postižením před jakoukoli formou diskriminace a násilí. Evropská komise dále v roce 2022 zřídí evropské středisko zdrojů „AccessibleEU“ - znalostní základnu informací a osvědčených postupů týkajících se přístupnosti napříč odvětvími.

Více informací je k dispozici v anglickém jazyce zde: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8376&furtherPubs=yes>

Směrnice o daňové transparentnosti nadnárodních společností

Rada schválila dne 3. března opatření ke zvýšení daňové transparentnosti velkých nadnárodních společností a pověřila Portugalské předsednictví v Radě, aby zahájilo jednání s Evropským Parlamentem ohledně přijetí navrhované směrnice o zveřejňování informací o dani z příjmů ze strany některých podniků (směrnice o veřejném podávání zpráv podle jednotlivých zemí), která je součástí akčního plánu Komise pro spravedlivější systém zdaňování příjmů právnických osob. Na základě této směrnice by společnosti s celkovými konsolidovanými výnosy přesahujícími 750 milionů eur uváděly ve zvláštní zprávě daň z příjmů, kterou platí v každém členském státě. Toto by platilo i pro společnosti se sídlem mimo EU. Bude také zveřejněn úplný a konečný seznam informací, které mají být uváděny, aby se zabránilo nepřiměřené administrativní zátěži pro společnosti dotčené touto směrnicí a aby byly zveřejňovány informace jen v rozsahu, který je naprosto nezbytný pro umožnění účinné veřejné kontroly. Směrnice bude dále určovat, do kdy musí být zpráva podána (12 měsíců od rozvahového dne příslušného účetního období) nebo kdo je zodpovědný za podání zprávy. Na základě dohodnutého mandátu k vyjednávání posoudí Portugalské předsednictví s Evropským parlamentem možnost dosažení dohody za účelem urychleného přijetí směrnice ve druhém čtení. Členské státy budou mít dva roky na provedení směrnice ve vnitrostátních právních předpisech.

Více informací je v anglickém jazyce k dispozici zde: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6616-2021-INIT/en/pdf>

Odpověď CCBE na konzultaci soudu ESVO ohledně zveřejňování písemných podání v řízeních o žádost o poradní stanovisko

Rada evropských advokátních komor (CCBE) dne 5. března publikovala svou odpověď na konzultaci soudu ESVO ohledně zveřejňování písemných podání v řízeních o žádost o poradní stanovisko. CCBE v odpovědi uvádí, že se domnívá, že mnoho soudů překonalo vnímané překážky a pokročilo, pokud jde o zavádění opatření ke zlepšení transparentnosti a účinnosti. V tomto ohledu je povzbudivé vidět, že se i Soud ESVO připojí k dalším soudům a podnikne další kroky ke zlepšení transparentnosti, kromě toho, že posílí možnosti právního společenství jako celku podrobně sledovat vývoj řízení. CCBE podporuje opatření, která zvyšují transparentnost a účinnost nad rámec opatření, která zlepšují kvalitu a legitimitu řízení a rozhodování Soudu.

Kompletní odpověď je k dispozici v anglickém jazyce zde: https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/PD_LUX/PDL_Position_papers/EN_PDL_20210305_CCBE-response-to-the-EFTA-Court-s-

Průzkum FRA ohledně dopadů pandemie Covid-19 na společnost

Evropská agentura pro základní práva publikovala dne 5. března výsledky svého průzkumu ohledně dopadu pandemie Covid-19 na občanskou společnost. Tři ze čtyř organizací se domnívají, že dopad opatření na jejich činnost byl negativní. Za hlavní problém považují zajištění kontinuity poskytování služeb, finanční potíže, omezený přístup k osobám s rozhodovací pravomocí, psychologické dopady na zaměstnance a praktické výzvy jako například rušení plánovaných akcí.

Hodnocení průzkumu v angličtině je dostupné zde: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/summary_frp_covid_consultation_2020_en.pdf

Násilí páchané na ženách je dle FRA přetrvávajícím problémem

U příležitosti mezinárodního dne žen dne 8. března publikovala Agentura EU pro základní práva (FRA) shrnutí průzkumu ohledně zkušeností obětí trestných činů, zejména pokud jde o násilí páchané na ženách. Z průzkumu vyplývá, že více než jedna ze čtyř žen (28%) se již stala obětí obtěžování. Ženy zažívají více sexuálního obtěžování než muži a většinou na veřejnosti. Na ženu pak nejčastěji útočí člen rodiny nebo příbuzný (30%). Velké procento mladých žen má také obavy z trestných činů a 83% respondentek deklarovalo, že se kvůli své ochraně omezují v tom, kam chodí nebo s kým tráví volný čas. Více než dvě ze tří dotázaných žen (68%), které mají s násilím osobní zkušenosti však případy nenahlásily policii, což potvrzuje, že oficiální statistiky ohlášené trestné činnosti významně podceňují rozsah násilí páchaného na ženách. V souvislosti s tímto průzkumem Evropská agentura pro základní práva vyzývá státy, aby poskytovali ženám lepší podporu. Státy by dle Agentury měly posílit opatření, jejichž cílem je předcházet násilí na ženách. Směrnice a strategie EU o právech obětí nebo nově zřízená platforma pro práva obětí by měla práva žen posílit.

Celé shrnutí průzkumu je dostupné zde: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2021-crime-safety-victims-rights-summary_en.pdf

EU upozorňuje na zhoršení politické situace v Hongkongu

Dne 12. března Komise publikovala výroční zprávu o vývoji situace v Hongkongu. Zpráva uvádí, že došlo k narušení autonomie, demokratických zásad a základních

svobod Hongkongu, které se čínské orgány zavázaly chránit nejméně do roku 2047. Rychlé zhoršení situace zpochybňuje ochotu Číny dodržovat mezinárodní závazky vůči obyvatelům Hongkongu. Obavu vzbuzuje zejména schválení zákona o národní bezpečnosti Stálým výborem Všečínského shromáždění, neboť zákon zasahuje do autonomie Hongkongu, má odrazující účinek na výkon chráněných práv a svobod v Hongkongu a slouží jako ústřední prvek tvrdého zákroku proti opozici, v rámci něhož, byla zatčena řada prodemokratických aktivistů. Posiluje tendence k autocenzuře ve sdělovacích prostředcích, akademické obci a občanské společnosti. Existují rovněž obavy ohledně exterritoriálních účinků tohoto zákona a jeho možných přímých důsledků pro občany, podniky a zájmy EU. Pevninské orgány posílily dohled nad záležitostmi Hongkongu. Nadále existuje vysoká míra důvěry v integritu a nestrannost hongkongského soudnictví, ale je méně jasné, do jaké míry budou soudci v souvislosti s uplatňováním zákona o národní bezpečnosti schopni chránit práva a svobody. Volby do Legislativní rady, které se měly konat 6. září 2020, byly kvůli pandemii odloženy o jeden rok a v listopadu hongkongské orgány vyhostily čtyři prodemokratické zákonodárce v návaznosti na rozhodnutí Stálého výboru Všečínského shromáždění lidových zástupců.

Celá výroční zpráva je k dispozici v anglickém jazyce zde: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/94771/hong-kong-annual-eu-report-political-and-economic-developments-2020_en%20

Komise zaslala Spojenému království výzvu kvůli porušení Protokolu o Irsku a Severním Irsku

Komise zaslala 15. března 2021 Spojenému království výzvu kvůli porušení hmotněprávních ustanovení Protokolu o Irsku a Severním Irsku týkajících se pohybu zboží a přesunu zvířat v zájmovém chovu. Dne 3. března 2021 vláda Spojeného království oznámila svůj záměr jednostranně odložit plné uplatňování Protokolu o Irsku a Severním Irsku, pokud jde o pohyb zboží a přesun zvířat v zájmovém chovu z Velké Británie do Severního Irsku. Spojené království se k této jednostranné akci uchýlilo bez jakékoli diskuse či konzultace se stranou EU v rámci subjektů zřízených dohodou o vystoupení. Touto výzvou se zahajuje formální řízení o nesplnění povinnosti proti Spojenému království. Ve výzvě je požadováno, aby Spojené království přijalo rychlá nápravná opatření s cílem obnovit soulad s podmínkami protokolu. Spojené království má jeden měsíc na to, aby na výzvu reagovalo.

Více informací o postoji Komise a dalším postupu v této věci jsou dostupné v českém jazyce zde: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_21_1132

Předběžná politická dohoda o novém nástroji pro financování vybavení pro celní kontroly

Dne 16. března 2021 se členské státy EU a EP předběžně dohodly na podobě nového nástroje pro financování vybavení celní kontroly. Tento nástroj poskytne prostředky na nákup, modernizaci a údržbu špičkového vybavení pro celní kontroly, jako jsou rentgenové skenery nebo systémy automatického rozpoznávání poznávacích značek, s cílem efektivněji řešit některé přetrvávající nedostatky na vnější hranici EU. Dohodu musí ještě formálně schválit EP a Rada.

Návrh na zřízení tohoto nástroje je dostupný v anglickém jazyce zde: https://ec.europa.eu/taxation_customs/customs-2021-2027_en

Umělá inteligence jako nástroj v boji proti diskriminaci

Výbor EP CULT vydal dne 16. března usnesení, ve kterém uvádí, že je potřeba umělou inteligenci vyvíjet na základě nezaujatých datových souborů, aby se při jejím použití snižovala genderová, sociální a kulturní předpojatost. Dále je nutné vytvořit jasný etický rámec potřebný pro algoritmy k ochraně kulturní a jazykové rozmanitosti EU. Aby doporučení obsahu založená na algoritmech, nepříznivě neovlivnila kulturní a jazykovou rozmanitost EU, žádají europoslanci o vypracování konkrétních ukazatelů pro měření těchto faktorů. Dodávají, že Komise musí stanovit jasný etický rámec pro používání umělé inteligence v médiích. Takový rámec by se měl rovněž zabývat zneužíváním umělé inteligence k šíření falešných zpráv a dezinformací. Poslanci EP také zdůraznili, že v případě využití AI ve vzdělávání musí být učitelé vždy schopni napravit rozhodnutí učiněná umělou inteligencí (např. co se hodnocení studentů týče) a není možné se na technologie spoléhat. EP má o usnesení hlasovat v dubnu a očekává se, že Komise v dubnu 2021 navrhne legislativní rámec pro umělou inteligenci v návaznosti na publikaci bílé knihy z minulého roku.

Více informací je k dispozici v anglickém jazyce zde: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20210311IPR99709/ai-technologies-must-prevent-discrimination-and-protect-diversity>

Návrh nařízení ohledně teroristického obsahu online

Ve snaze zabránit teroristům, aby využívali internet k radikalizaci, náboru a podněcování k násilí přijala dne 16. března Rada EU svůj postoj k návrhu nařízení o potírání šíření teroristického obsahu online. Cílem nařízení je rychlé odstraňování teroristického obsahu online a vytvoření společného nástroje pro všechny členské státy. Pravidla se budou vztahovat na poskytovatele hostingových služeb působících v EU, ať mají hlavní sídlo v členských státech, či nikoli. Tito poskytovatelé budou muset přijmout konkrétní opatření k řešení případného zneužití svých služeb a k ochraně před šířením teroristického obsahu. Nařízení poskytne členským státům v případě potřeby nástroje k vynucování rychlého odstranění teroristického obsahu.

Národní orgány budou mít pravomoc vydávat příkazy k odstranění teroristického obsahu nebo znemožnění přístupu k němu ve všech členských státech. Pro zajištění respektování základních práv stanoví nový předpis rovněž jasnou oblast působnosti a jednotnou definici teroristického obsahu. Obsahuje také účinné prostředky nápravy jak pro uživatele, jejichž obsah byl odstraněn, tak pro poskytovatele služeb, kteří si přejí podat stížnost. Nařízení musí být nyní přijato Evropským Parlamentem ve druhém čtení a následně vyhlášeno v Úředním věstníku EU.

Postoj Rady k návrhu nařízení je v češtině k dispozici zde: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14308-2020-REV-1/cs/pdf>

Koronavirus: digitální zelený certifikát

Komise předložila dne 17. března 2021 návrh na zavedení digitálního zeleného certifikátu, který má usnadnit pohyb v rámci EU. Digitální zelený certifikát bude dokladem o tom, že osoba byla očkovaná proti onemocnění Covid-19, obdržela negativní výsledek testu nebo že se z onemocnění Covid-19 uzdravila. Certifikát by měl být k dispozici bezplatně v digitální nebo tištěné podobě, dle návrhu bude obsahovat QR kód. Komise dále přislíbila vytvoření systému pro ověřování certifikátů v celé EU. Členské státy i nadále odpovídají za rozhodnutí o tom, od kterých omezení v oblasti veřejného zdraví lze pro cestující upustit, ale budou muset tyto výjimky uplatňovat stejným způsobem na cestující, kteří jsou držiteli digitálního zeleného certifikátu, nehledě na to, z jakého členského státu budou přijíždět. Dle Komise je v zájmu EU, aby byl návrh přijat Parlamentem a Radou do léta tohoto roku. Systém digitálních zelených certifikátů představuje dočasné opatření. Bude pozastaven, jakmile Světová zdravotnická organizace (WHO) oznámí konec ohrožení veřejného zdraví mezinárodního významu v souvislosti s pandemií COVID-19.

Přehled informací ohledně digitálního zeleného certifikátu je v anglickém jazyce k dispozici zde: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_21_1187

Evropská rada pro inovace zahajuje činnost

Komise dne 18. března oficiálně zahájila činnost Evropské rady pro inovace (ERI). Činnost ERI spojuje výzkum vznikajících technologií s nástrojem Accelerator a zvláštním kapitálovým fondem s cílem rozšířit inovativní začínající podniky a malé a střední podniky (MSP). Ve své pilotní fázi od roku 2018 podpořila ERI již více než 5 000 malých a středních podniků a přes 330 výzkumných projektů s rozpočtem ve výši 3,5 miliardy eur. Podávání žádostí přes tento nástroj bylo zjednodušeno. Dále byl zaveden nový režim ERI pro financování přeměn, který má pomoci převádět výsledky výzkumu na inovace. Nově budou také zavedena opatření na podporu žen inovátorek, mezi něž patří i program pro ženy ve vedoucích pozicích.

Webová stránka věnovaná ERI je dostupná zde: https://eic.ec.europa.eu/index_cs.

Pracovní program ERI pro tento rok je k dispozici v anglickém jazyce zde: https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/horizon/wp-call/2021/wp_horizon-eic-2021_en.pdf

Digitální den 2021: evropská digitální dekáda a podpora digitálních iniciativ

Evropská komise ve spolupráci s Portugalským předsednictvím v Radě uspořádala dne 19. března virtuální konferenci s názvem Digitální den. Ministři členských států EU v této souvislosti vydali prohlášení ohledně závazků, které urychlí ekologickou a digitální transformaci Evropy a přispějí k dosažení cílů evropské digitální dekády. Evropská digitální dekáda obsahuje vizi, cíle a způsoby dosažení úspěšné digitální transformace Evropy do roku 2030. V rámci Digitálního dne ministři vyjádřili podporu pro mezinárodní konektivitu, stimulaci čistých digitálních technologií a zlepšení regulačního prostředí pro začínající a rychle se rozvíjející podniky. Důraz bude kladen na pozemní a podmořské kabely, satelity a síťová spojení pro intenzivnější a bezpečnou výměnu údajů. Dále bylo rozhodnuto, že začínající a rychle se rozvíjející podniky budou moci využívat osvědčené postupy, které přispívají k vytvoření prostředí příznivého pro růst. V oblasti ekologické digitální transformace se státy zavázaly k urychlení využívání ekologických digitálních technologií ve prospěch životního prostředí jako například technologie 5G a 6G, optická vlákna nebo vysoce výkonná výpočetní technika.

Videozáznam z Digitálního dne je ke shlédnutí zde: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/digital-day-2021>

Informace o Evropské digitální dekáde jsou dostupné v angličtině zde: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_21_983

Strategie EU v oblasti kybernetické bezpečnosti

Rada EU přijala dne 22. března závěry ohledně Strategie kybernetické bezpečnosti EU pro digitální dekádu. Strategie poskytuje rámec pro činnost EU v oblasti ochrany občanů a podniků EU před kybernetickými hrozbami, podporu bezpečných informačních systémů a ochranu globálního, otevřeného, svobodného a bezpečného kyberprostoru. Ve svých závěrech Rada apeluje na vytvoření celounijní sítě bezpečnostních operačních středisek, aby bylo možné předvídat útoky na sítě; na stanovení definice společné kybernetické jednotky; rychlejší přijímání klíčových standardů zabezpečení internetu; podporu rozvoje silného šifrování; a zřízení pracovní skupiny pro kybernetické zpravodajské informace nebo posílení spolupráce s mezinárodními organizacemi a partnerskými zeměmi, aby došlo k pokroku ve společném chápání problematiky kybernetických hrozeb.

Úplné znění závěrů Rady je v českém jazyce k dispozici zde: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6722-2021-INIT/cs/pdf>

Evropský mírový nástroj

Rada EU přijala dne 22. března rozhodnutí o zřízení finančního nástroje na pokrytí veškeré vnější činnosti EU související s vojenstvím nebo obranou v rámci společné zahraniční a bezpečnostní politiky – Evropský mírový nástroj. Tento nástroj má zvýšit schopnost EU předcházet konfliktům a posilovat mezinárodní stabilitu a bezpečnost. Umožní Unii poskytovat partnerským zemím kvalitnější pomoc. Pomocí Evropského mírového nástroje bude mít EU poprvé možnost doplňovat činnosti svých misí a operací v rámci společné bezpečnostní a obranné politiky v hostitelských zemích podpůrnými opatřeními jako dodávky vojenského a obranného vybavení, infrastruktury. Evropský mírový nástroj vstoupil v platnost dnem přijetí.

Více informací o Evropském mírovém nástroji je k dispozici v anglickém jazyce zde: https://eeas.europa.eu/sites/default/files/eu-peace-facility_factsheet_2021-03-22.pdf

Posílení správní spolupráce v oblasti daní digitálních platforem

Rada EU přijala dne 22. března nová pravidla ohledně správní spolupráce v oblasti daní, která mají reagovat na výzvy spojené s ekonomikou digitálních platforem. Pokud digitální platformy působí ve více zemích, jejich příjmy zůstávají často nenahlášený a nezdaněny. Změna směrnice o správní spolupráci v oblasti daní má tento problém řešit. Provozovatelům digitálních platforem ukládá povinnost oznamovat příjmy, které na nich prodejci realizují, členskými státy pak ukládá povinnost si tyto informace automaticky vyměňovat. Na základě směrnice daňové orgány zjistí příjmy získané prostřednictvím digitálních platforem a určí příslušnou daňovou povinnost. Provozovatelé digitálních platforem budou oznamovat dodržování závazků pouze v jednom členském státě. Platformy z oblastí mimo EU mají povinnost se zaregistrovat v členském státě EU, kde vykonávají podstatnou ekonomickou aktivitu. Další změny směrnice o správní spolupráci v oblasti daní zkvalitňují výměnu informací a spolupráci mezi daňovými orgány členských států, které budou například snadněji získávat informace o skupinách daňových poplatníků. Zlepší se také pravidla, kterými se řídí provádění souběžných kontrol nebo která umožňují přítomnost úředníků během šetření v jiném členském státě. Nová pravidla rovněž poskytují rámec, v němž mohou příslušné orgány dvou nebo více členských států provádět společné kontroly. Tento rámec začne fungovat ve všech členských státech nejpozději od roku 2024. Nová pravidla začnou platit od začátku roku 2023.

Celé znění změněné směrnice je k dispozici v češtině zde: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12908-2020-INIT/cs/pdf>

Reakce na Wirecard: EP chce nová pravidla auditu, posílení ochrany oznamovatelů a unijního dohledu AML nad finančním sektorem

Výbor EP ECON a výbor EP JURI uspořádaly dne 23. března debatu s odborníky ohledně zhroucení systému elektronických plateb německé společnosti Wirecard. Probíraly se změny, které je třeba provést v systémech dohledu a regulace, aby bylo možné řešit inovace a technologické změny ve finančním sektoru. Dále europoslanci hovořili o potřebě revidovat pravidla auditu, aby došlo k prolomení monopolu vytvořeného tzv. velkou čtyřkou, vyřešily se střety zájmů a zkrátilo se období střídání auditorských firem. Řada členů Výboru pro hospodářské a měnové záležitosti vyzývala k účinnějšímu dozoru EU a provádění stávajících předpisů, zejména v boji proti praní peněz a bankovního dohledu. Členové Výboru pro právní záležitosti diskutovali ohledně implementace směrnice o hromadných žalobách a podmínkách za nichž mohou být auditorské firmy napříč EU přímo shledány odpovědnými za hrubou nedbalost. Dále se zaměřili na implementaci směrnice o ochraně oznamovatelů na národní úrovni, neboť ti byli v této konkrétní kauze ignorováni.

Více informací je k dispozici v anglickém jazyce zde: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20210319IPR00444/wirecard-meps-call-for-new-audit-rules-and-whistle-blowers-protection-a>

Veřejná konzultace Komise k novému nástroji proti nátlakovým praktikám

Komise zahájila dne 23. března veřejnou konzultaci k novému nástroji, který má třetí země odrazovat od nátlakových praktik a působit proti těmto praktikám, neboť politická opatření EU v jakékoli podobě musí být a budou v souladu s právním řádem EU a mezinárodním právem. Během 12 týdnů si Komise klade za cíl získat informace od podniků, organizací a jednotlivců ohledně spouštěcích událostí těchto praktik (neboli okolností, za nichž lze zasáhnout) a možných protiopatření. Hlavním cílem konzultace je vymezení pojmu nátlakové praktiky. Na základě tohoto nástroje by bylo možné zavést obchodní, investiční nebo jiná omezení vůči třetí zemi, která by nepřiměřeně zasahovala do politických rozhodnutí EU nebo jejích členských států. Konzultace bude probíhat do 22. června 2021. Získané podněty poslouží Komisi při přípravě legislativního návrhu, který by měl být přijat do konce tohoto roku. Nástroj nebude cílit na žádnou konkrétní zemi. Zaměří se na problém nátlakových praktik, který Komise v této fázi zkoumá a sleduje. Ústředním tématem iniciativy je definice nátlakových praktik zemí mimo EU a Komise v současné době sbírá od zainteresovaných subjektů poznatky, které jí umožní tyto praktiky dále vymezit.

Podrobnější informace ke konzultaci a podkladové dokumenty jsou k dispozici v anglickém jazyce zde: <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12803-Trade-mechanism-to-deter-counteract-coercive-action-by-non-EU-countries>

Strategie EU ohledně práv dítěte

Komise přijala dne 24. března Strategii EU pro práva dítěte a návrh doporučení Rady návrh na zavedení evropské záruky pro děti. Strategie obsahuje šest oblastí, kterými je třeba se zabývat, včetně návrhu řešení jejich problematických aspektů. Jedná se o tyto oblasti: účast dětí na občanském a demokratickém životě; právo dětí na to, aby mohly plně rozvinout svůj potenciál bez ohledu na svůj sociální původ – tzv. evropská záruka proti dětské chudobě a sociálnímu vyloučení; právo dětí na život bez násilí; právo dětí bezpečně procházet digitálním prostředím a využívat jeho příležitosti; práva dětí na celém světě – důraz na jejich univerzálnost a závazek EU uplatňovat je celosvětově; právo dětí na justici vstřícnou k dětem například prostřednictvím specializovaného justičního vzdělávání a spoluprací s Radou Evropy na provádění obecných zásad v oblasti justice vstřícné k dětem z roku 2010. Komise vyzývá členské státy, aby podporovaly například odbornou přípravu a vyvinuly spolehlivé alternativy k soudním opatřením, jako jsou alternativy k zajištění nebo mediace v občanských věcech. V rámci evropské záruky pro děti je doporučeno, aby děti v nouzi měli bezplatný a efektivní přístup k předškolnímu vzdělávání a péči; vzdělávání, školním aktivitám, zdravotní péči a alespoň jednomu zdravému jídlu každý školní den. Evropský sociální fond plus (ESF +) bude poskytovat finanční prostředky pro tyto účely. Plnění Strategie bude zhodnoceno na výročním fóru EU o právech dítěte. Na rok 2024 je pak naplánováno hodnocení strategie za účasti dětí samotných. Komise vyzývá členské státy, aby urychleně přijaly návrh doporučení Rady o zřízení evropské záruky pro děti, a aby vlády členských států do šesti měsíců od jeho přijetí předložily Komisi svůj národní akční plán k jeho provádění. Komise bude sledovat pokrok prostřednictvím evropského semestru a v případě potřeby vydá doporučení pro jednotlivé země.

Kompletní Strategie pro práva dítěte je k dispozici v anglickém jazyce zde: https://ec.europa.eu/info/files/eu-strategy-rights-child_en

Zahájení přípravy Konference o budoucnosti Evropy

Dne 24. března bylo v Bruselu v souvislosti s Konferencí o budoucnosti Evropy uspořádáno ustavující zasedání výkonné rady, která je složena ze zástupců EP, Rady a Komise. Konference o budoucnosti Evropy je akce zaměřená na občany, vycházející z přístupu „zdola nahoru“, poskytující Evropanům prostor pro vyjádření toho, co od Evropské unie do budoucna očekávají. Dá občanům větší možnost utvářet budoucí politiky a ambice Unie, a tedy zvýšit její odolnost. Poslouží k tomu velký počet akcí a debat pořádaných v rámci konference po celé Unii, a také interaktivní vícejazyčná digitální platforma. Výkonná rada se znovu sejde 7. dubna v Evropském parlamentu a digitální platforma k zasílání příspěvků bude spuštěna 19. dubna. Závěry z konference jsou očekávány nejpозději na jaře 2022.

Společné prohlášení o Konferenci je v českém jazyce dostupné zde: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6796-2021-INIT/cs/pdf>

Spuštění platformy na zveřejňování vědeckých výzkumů

Komise dne 24. března spustila veřejně přístupnou platformu pro vědecké dokumenty – Open Research Europe. Tato platforma nabízí bezplatný přístup k nejnovějším vědeckým objevům. Open Research Europe poskytne výzkumným pracovníkům publikační místo pro rychlé sdílení jejich výsledků a usnadní otevřené a konstruktivní diskuse o výzkumu. Cílem Komise je inspirovat subjekty na národní úrovni k financování publikovatelných projektů a přispět k transparentnosti v publikačním procesu a otevřené vědě.

Platforma je k přístupná v anglickém jazyce zde: <https://open-research-europe.ec.europa.eu/about>

Připomínky CCBE k Plánu Komise na elektronizaci justice v EU

CCBE dne 26. března publikovala své připomínky ke Sdělení Komise o elektronizaci justice v EU ze dne 2. prosince 2020. Sdělení Komise navrhuje soubor nástrojů pro elektronizaci justice s cílem řešit výzvy, jako je pomalé tempo digitalizace registrů a databází, přetrvávající používání papírových dokumentů nebo nedostatečné plánování a koordinaci v rámci členských států a mezi nimi s cílem posunout odvětví spravedlnosti v digitální oblasti kupředu. Navrhované nástroje se týkají finanční podpory členských států, legislativních iniciativ, nástrojů IT a podpory vnitrostátních koordinačních a monitorovacích nástrojů. CCBE vítá navrhované iniciativy na podporu digitalizace soudních řízení, na podporu interoperability různých vnitrostátních systémů a na podporu zavádění nových technologií do každodenního fungování soudních systémů. Aby však byla chráněna práva na spravedlivý proces, musí být toto úsilí vždy spojeno s dostatečnými zárukami a řádnými postupy řízení, včetně ochrany profesního tajemství. CCBE zdůrazňuje, že úsilí v oblasti e-justice musí respektovat a zajišťovat základní práva a zásady, jak je stanoví Listina základních práv EU a Evropská úmluva o lidských právech. CCBE zdůrazňuje, že systémy e-justice musí být bezpečné a podporovat "elektronickou rovnost zbraní" a "přístup ke spravedlnosti". Jinými slovy, digitální postupy by měly usnadnit všem stranám v soudním řízení, a nikoli pouze jedné straně, která by byla v možné nevýhodě druhé strany. Měly by rovněž zajistit, aby všechny strany požívaly alespoň stejné úrovně procesních práv, jako tomu bylo před zaváděním digitálních řešení. Systémy e-justice navíc musí zvažovat deontologické a zákonné povinnosti advokátů, které slouží zájmům jejich klientů a právnímu státu obecně. Advokáti musí být například schopni využívat digitální služby, zejména cloudové služby, způsobem, který zajišťují veškeré právní aspekty poskytování právních služeb, a zejména advokátní povinnost mlčenlivosti, která často postrádá příslušnou procesní ochranu ze strany poskytovatelů cloudových služeb. Jakýkoli vývoj v této oblasti má pro advokátní profesi zásadní význam a CCBE je připravena na změnách konstruktivně spolupracovat s orgány EU.

Kompletní text připomínek je k dispozici v anglickém jazyce zde: https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/IT_LAW/ITL

Stanovisko CCBE k návrhu nařízení e-CODEX

Rada evropských advokátních komor (CCBE) dne 26. března publikovala své stanovisko k návrhu nařízení Evropské komise o zavedení počítačového systému pro komunikaci v přeshraničních civilních a trestních věcech (e-CODEX) ze dne 2. prosince 2020. CCBE vítá iniciativy EU na podporu digitalizace soudních řízení, na podporu interoperability různých vnitrostátních systémů a na podporu zavádění nových technologií v každodenním fungování soudních systémů. CCBE připomíná, že za účelem zachování práv na spravedlivý proces musí být takové úsilí vždy spojeno s dostatečnými zárukami a řádnými postupy, včetně ochrany profesního tajemství. CCBE dále zdůrazňuje, že digitalizace soudních systémů (dále jen "systémy e-justice") by měla být dostatečně soudržná s ostatními nástroji elektronické státní správy a měla by být pružná, aby řešila často se měnící požadavky i rozmanitost informačních systémů mezi různými zeměmi. Pokud jde o systém e-CODEX, CCBE vítá návrh nařízení, kterým se zavádí systém e-CODEX a svěřuje jeho provozní řízení Agentuře Evropské unie pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva (EU-LISA). Ve svých připomínkách k Plánu Komise pro elektronizaci justice v EU CCBE již v minulosti připomněla, že je nezbytné zřídit infrastrukturu e-CODEX jako standardní mechanismus zajišťující interoperabilitu vnitrostátních systémů elektronické spravedlnosti a umožňující přeshraniční elektronické komunikace a předávání informací mezi soudními orgány.

Kompletní stanovisko je k dispozici v anglickém jazyce zde: https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/IT_LAW/ITL_Position_papers/EN_ITL_20210328_EN_IT_CCBE-position-paper-on-the-e-CODEX-proposal.pdf

Příspěvek CCBE do veřejné konzultace EK o právním státu

Rada evropských advokátních komor zveřejnila dne 26. března svůj příspěvek do veřejné konzultace Evropské komise pro přípravu Výroční zprávy o právním státu za rok 2021. Příspěvek sestává z obecných připomínek, které se zejména zaměřují na nezávislost soudnictví a nezávislost advokacie a advokátů, a dále shrnutí zpráv členských delegací o problémových aspektech a příkladech dobré praxe z jejich národních jurisdikcí za uplynulý rok. ČAK se na přípravě tohoto dokumentu významně podílela, zpracovala rovněž samostatnou zprávu, která bude následně zveřejněna na stránkách Komise v rámci odpovědí na veřejnou konzultaci.

Kompletní dokument je k dispozici v anglickém jazyce zde: https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/ROL/EN_RoL_20210326_CCBE-contribution-for-the-RoL-Report-2021.pdf

Zpráva FRA na téma Presumpce nevinny a související práva z perspektivy zástupců právnických profesí

Agentura EU pro základní práva (FRA) publikovala dne 31. března svou zprávu s názvem „Presumpce nevinny a související práva z perspektivy zástupců právnických profesí“. Analýzou reality podporují předložená zjištění dosažení transparentnosti ohledně toho, jak se v praxi v celé EU nakládá se základními právy. Přitom mohou napomoci k lepší ochraně práv, tak i užší spolupráci v trestních věcech mezi členskými státy. Výzkum zdůrazňuje, že skutečné zajištění práva na presumpci nevinny a souvisejících práv není zdaleka jednoduché. Článek 48 Listiny základních práv EU zaručuje presumpci nevinny v trestním řízení, jakož i dodržování souvisejících práv na obhajobu. Směrnice (EU) 2016/343 – o posílení některých aspektů presumpce a práva být přítomen u soudu – je podrobněji vymezila. Tato zpráva představuje zjištění agentury o tom, jak je vybrané členské státy EU provádějí v praxi. Zpráva je založena na rozhovorech s více než 120 obhájci, soudci, státními zástupci, policisty a novináři v devíti zemích, které pokrývají širokou oblast, pokud jde o geografii i právní tradice. Ukazují, že praktické provádění se liší – a zdůrazňují, že presumpci nevinny lze podřývat nespočítanými způsoby.

Kompletní Zpráva je k dispozici v anglickém jazyce zde: <https://fra.europa.eu/en/publication/2021/presumption-of-innocence>

JUDIKATURA:

SDEU: Rozsudek ve věci C-746/18 H. K v. Prokuratuur, ze dne 2. března 2021

Přístup k souboru provozních nebo lokalizačních údajů o elektronické komunikaci, z nichž lze vyvodit přesné závěry o soukromém životě, lze v souvislosti s trestním řízením povolit pouze za účelem boje proti závažné trestné činnosti nebo předcházení závažnému ohrožení veřejné bezpečnosti Unijní právo kromě toho brání vnitrostátní právní úpravě, která přiznává státnímu zastupitelství pravomoc povolit orgánu veřejné moci přístup k těmto údajům pro účely přípravného řízení.

Proti H. K. bylo v Estonsku zahájeno trestní řízení v souvislosti s trestnými činy krádeže, použití bankovní karty třetí osoby a násilí vůči účastníkům soudního řízení. Soud prvního stupně odsoudil H. K. za tyto trestné činy k trestu odnětí svobody v délce dvou let. V odvolacím řízení bylo toto rozhodnutí potvrzeno. Protokoly, ze kterých vychází závěr o spáchání těchto trestných činů, byly vyhotoveny zejména na základě osobních údajů získaných v souvislosti s poskytováním služeb elektronických komunikací. Nejvyšší soud Estonska, u kterého H. K. podala kasační opravný prostředek, vyjádřil pochybnosti o slučitelnosti podmínek, za kterých měly vyšetřovací orgány k těmto údajům přístup, s unijním právem. Položil proto SDEU otázku, zda délka období, ve vztahu k němuž měly vyšetřovací orgány k údajům přístup,

představuje kritérium umožňující posoudit závažnost zásahu do základních práv dotčených osob, který tento přístup představuje. Pokud je tato doba značně krátká nebo je nashromážděno jen omezené množství údajů, předkládající soud si položil otázku, zda lze takový zásah odůvodnit cílem boje proti trestné činnosti obecně, a nikoli pouze boje proti závažné trestné činnosti. Zadruhé má předkládající soud pochybnosti o tom, zda lze estonské státní zastupitelství považovat s ohledem na různé úkoly, které mu svěřuje estonská právní úprava, za „nezávislý“ správní orgán ve smyslu rozsudku *Tele2 Sverige a Watson a další*², který může vyšetřovacímu orgánu povolit přístup k dotčeným údajům.

Velký senát Soudního dvora ve svém rozsudku rozhodl, že směrnice o soukromí a elektronických komunikacích ve spojení s Listinou základních práv EU brání vnitrostátní právní úpravě, která pro účely prevence, vyšetřování, odhalování a stíhání trestných činů umožňuje orgánům veřejné moci přístup k provozním nebo lokalizačním údajům, není-li tento přístup není vyhrazen pouze pro řízení, jejichž cílem je boj proti závažné trestné činnosti nebo předcházení závažnému ohrožení veřejné bezpečnosti. Délka období, ve vztahu k němuž je přístup k těmto údajům požadován, a množství či povaha údajů jsou podle Soudního dvora v tomto ohledu irelevantní. Soudní dvůr připomněl to, co uvedl v rozsudku *La Quadrature du Net a další*. Směrnice umožňuje členským státům přijmout legislativní opatření, kterými omezí rozsah práv a povinností uvedených v této směrnici, zejména povinnost zajistit důvěrný charakter sdělení a provozních údajů, jen tehdy, jsou-li tato opatření v souladu s obecnými zásadami unijního práva, k nimž patří zásada proporcionality, a se základními právy zaručenými Listinou.

Co se týče pravomoci státního zastupitelství povolit orgánu veřejné moci přístup k provozním a lokalizačním údajům pro účely přípravného řízení, Soudní dvůr připomněl, že je na vnitrostátním právu, aby stanovilo podmínky, za nichž poskytovatelé služeb elektronických komunikací musí poskytnout příslušným vnitrostátním orgánům přístup k údajům, které mají k dispozici. Za účelem splnění požadavku proporcionality nicméně musí taková právní úprava stanovit jasná a přesná pravidla pro rozsah a použití předmětného opatření a vymezit minimální požadavky, tak aby osoby, o jejichž osobní údaje jde, měly dostatečné záruky umožňující účinně chránit tyto údaje před rizikem zneužití. K tomu, aby byly v praxi tyto podmínky plně dodržovány, je podle Soudního dvora zásadní, aby přístup příslušných vnitrostátních orgánů k uchovávaným údajům podléhal předchozímu přezkumu ze strany soudu nebo nezávislého správního orgánu a aby tento soud nebo orgán rozhodoval na základě odůvodněné žádosti těchto orgánů, zejména v rámci postupů pro prevenci, odhalování nebo stíhání trestných činů. Předchozí přezkum mimo jiné vyžaduje, aby soud nebo orgán, který má tento přezkum provádět, měl všechny pravomoci a vykazoval všechny záruky nezbytné pro sladění jednotlivých dotčených zájmů a práv. Pokud jde konkrétně o vyšetřování, takový přezkum vyžaduje, aby tento soud nebo orgán byly schopny zajistit spravedlivou rovnováhu mezi zájmy souvisejícími s potřebami vyšetřování v rámci boje proti trestné činnosti na jedné straně a základními právy na respektování soukromého života a na ochranu osobních údajů osob, jichž se přístup dotýká, na straně druhé. Neprovádí-li tento přezkum soud, nýbrž nezávislý správní orgán, tento orgán musí mít postavení, které mu umožňuje jednat při plnění svých povinností objektivně a nestranně, a za tímto účelem musí být zcela mimo dosah jakýchkoli vnějších vlivů. Podle Soudního dvora z toho vyplývá, že tento orgán

musí být ve vztahu k orgánu, který žádá o přístup k údajům, třetím subjektem, aby byl prvně uvedený schopen tento přezkum vykonat objektivně a nestranně zcela mimo dosah jakýchkoliv vnějších vlivů. V oblasti trestního práva požadavek nezávislosti konkrétně znamená, že orgán pověřený tímto předchozím přezkumem nesmí být zapojen do předmětného vyšetřování a musí mít vůči účastníkům trestního řízení neutrální postavení.

Kompletní rozsudek je k dispozici v českém jazyce zde: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=238381&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1193145>

SDEU: Rozsudek ve věci C-739/19VK v. An Bord Pleanála, ze dne 10. března 2021

Soudní dvůr EU v dané věci rozhodoval o výkladu směrnice Rady 77/249/EHS o usnadnění účinného výkonu volného pohybu služeb advokátů. VK je účastníkem odvolacího řízení před Nejvyšším soudem, Irsko, jehož předmětem je stanovení náhrady nákladů soudního řízení. Tato žádost o rozhodnutí o předběžné otázce byla podána v rámci sporu, který byl již předtím předmětem žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce Nejvyššího soudu. VK se rozhodl nebýt v řízení před Nejvyšším soudem zastoupen. Před Soudním dvorem byl zastoupen paní O., advokátkou se sídlem v Německu. V návaznosti na vyhlášení rozsudku ze dne 17. října 2018, Klohn se věc vrátila k Nejvyššímu soudu, aby rozhodl o odvolání podaném VK ve světle výkladu relevantních ustanovení unijního práva vyplývajících z tohoto rozsudku. V tomto kontextu si VK přál pověřit paní O., která není usazena v Irsku, zastupováním svých zájmů před Nejvyšším soudem. Předkládající soud si klade otázku, zda je s unijním právem slučitelný článek 6 nařízení z roku 1979, který ukládá hostujícímu advokátovi, aby využil služeb advokáta působícího u příslušného soudu, a to i v rámci řízení, v němž účastník řízení není povinen být zastoupen.

SDEU v rozsudku uvedl, že čl. 5 směrnice Rady 77/249/EHS ze dne 22. března 1977 o usnadnění účinného výkonu volného pohybu služeb advokátů musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání s ohledem na cíl řádného výkonu spravedlnosti tomu, aby byla advokátovi, který poskytuje služby zastupování svého klienta, uložena povinnost spolupracovat s advokátem, který působí u dotyčného soudu a který by byl popřípadě odpovědný vůči tomuto soudu, v rámci systému, který advokátům ukládá takové stavovské a procesní povinnosti, jako jsou povinnosti předložit soudu, který věc projednává, veškeré právní, legislativní nebo judikatorní poznatky pro účely řádného průběhu řízení, které právní subjekt není povinen předložit, pokud se rozhodne nebýt zastoupen. S ohledem na cíl řádného výkonu spravedlnosti není nepřiměřená povinnost hostujícího advokáta spolupracovat s advokátem, který působí u dotyčného soudu, v systému, v němž mají tito advokáti možnost vymezit si své úlohy, jelikož advokát, který působí u dotyčného soudu, má zpravidla pouze napomáhat hostujícímu advokátovi, aby mu umožnil zajistit řádné zastupování klienta a řádné plnění jeho povinností vůči tomuto soudu. Obecná povinnost spolupracovat s advokátem, který působí u dotyčného soudu, která neumožňuje zohlednit zkušenost hostujícího

advokáta, jde nad rámec toho, co je nezbytné k dosažení cíle řádného výkonu spravedlnosti.

Kompletní rozsudek je k dispozici v českém jazyce zde: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=238713&pageInIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1237118>

ESLP: Rozsudek ve věci Petrella proti Itálii (stížnost č. 24340/07), ze dne 18. března 2021

Nadměrná délka řízení pro trestný čin pomluvy a omezený přístup k soudu vedly k porušení práv stěžovatele.

Stěžovatel pan Vincenzo Petrella, je italským státním příslušníkem, který kromě své advokátní praxe rovněž zastával funkci předsedy Casertánského fotbalového klubu. Pan Petrella byl ve dnech od 22. do 25. července 2001 několikrát obviněn ze závažných podvodů a korupčních trestných činů v místních novinách spolu s jeho fotografií. Dne 28. července 2001 podal trestní oznámení za hrubou pomluvu prostřednictvím tisku, neboť články zpochybnilly jeho čest a pověst. V trestním oznámení rovněž uvedl, že hodlá rovněž žalovat svůj občanskoprávní nárok na způsobenou újmu ve výši cca 5 milionů eur v tzv. adhézním řízení. Dne 10. září 2001 byl případ postoupen státnímu zástupci okresního soudu v Salernu. Dne 9. listopadu 2006 se státní zástupce nakonec rozhodl zastavit vyšetřování z důvodu promlčení tvrzených obvinění. Dne 17. ledna 2007 soudce okresního soudu zastavil trestní stíhání proti panu Petrellovi.

ESLP v předmětné věci dospěl k názoru, že došlo k porušení článku 6 Úmluvy (právo na spravedlivý proces v přiměřené lhůtě a právo na přístup k soudu), protože stěžovateli byl odepřen přístup k soudu, a k porušení článku 13 Úmluvy (právo na účinný opravný prostředek). Věc se týkala délky vyšetřování, které přecházelo trestnímu řízení zahájenému na základě podání trestního oznámení stěžovatele pro pomluvu, neexistence účinného opravného prostředku, délky řízení a následného zastavení tohoto řízení z důvodu promlčení. ESLP v rozsudku uvedl, že vyšetřování před zastavením řízení trvalo přibližně pět let a šest měsíců. Tato neúměrná délka vyšetřování zapříčinila porušení práva na spravedlivý proces v přiměřené lhůtě. Z důvodu prodlení orgánů činných v trestním řízení a s tím spojeného následného promlčení lhůty nemohl stěžovatel uplatnit v rámci civilního řízení svůj nárok na náhradu škody. Nedbalostní jednání orgánů ho tak zbavilo možnosti vyřešení jeho občanskoprávního nároku v rámci typu řízení, které si zvolil, a které k tomuto účelu vnitrostátní právo nabízelo.

Celé znění rozsudku ESLP naleznete ve francouzském jazyce zde: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-208955>.

Odbor mezinárodních vztahů ČAK